

Valóságos könyvtár – könyvtári valóság. Könyvtár- és információtudományi tanulmányok 2020. Szerk. Kiszl Péter, Boda Gáborné Köntös Nelli. Budapest, ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézet. 2021. 381–391.

MAGYARORSZÁG ÉS A HOLLAND KIRÁLYSÁG DIGITALIZÁLÁSI STRATÉGIÁJÁNAK ÖSSZEHAISONLÍTÁSA

SZÜTS ETELE

Forum Hungaricum Nonprofit Kft., Digitálisarchívum-fejlesztési Osztály,
osztályvezető

TARTALMI ÖSSZEGFOGLALÓ

Az Európai Unió (EU) tagállamai jelenleg nem egységes stratégiák szerint végzik kulturális örökségük digitalizálását. A tagállamok az Európai Bizottság (EB) egyetlen érvényben lévő, *a kulturális anyagok digitalizálásáról és online hozzáférhetőségéről, valamint a digitális megőrzésről* szóló ajánlása (2011/711/EU) értelmében különböző megoldásokkal végzik kulturális örökségük digitális megőrzését és közzétételét. Hazánkban az érintett közgyűjteményi és egyéb szakmai szervezetek bevonásával az Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) központilag kidolgozta a hosszú távú (2017–2025) *Közzgyűjteményi Digitalizálási Stratégiát* (KDS), amely meghatározza kulturális örökségünk digitális megőrzésének intézményrendszerét és módszertanát. Az EB és a tagállamok kiemelten támogatják a közös páneurópai archívum, az Europeana aggregációs tevékenységét. Az Europeana működési modellje szerint csak az általa akkreditáltan megbízható aggregátoroktól fogad kulturális örökségi elemeket (cultural heritage object = CHO). A tanulmány írásakor 24 ország – köztük Magyarország – 37 intézménye vagy szervezete rendelkezik hivatalos tanúsítvánnyal arról, hogy alkalmas az Europeana szempontrendszerének megfelelő adatszolgáltatási tevékenységre. A tagállamok közül a legtöbb akkreditált aggregátorral, öt intézménnyel az *Europeana Alapítvány*nak is otthont adó Holland Királyság rendelkezik. A tanulmány a KDS-ben meghatározott hazai aggregációs modellt veti össze a holland módszertannal, ismerteti a hasonlóságokat, illetve a különbségeket. Magyarországon a KDS ütemterve szerint napjainkban is zajlik a nemzeti szintű webaratási szolgáltatás kiépítése, azonban a Holland Királyságban már jóval korábban, különböző módszer szerint kialakították a szolgáltatást, a tanulmány erre a területre is betekintést nyújt. Az összehasonlítás – a szakirodalmon kívül – nagyban épít a két tagállam által kétfévente leadott előrehaladási jelentésekre.

Bevezetés

Doktori kutatásom témája *a magyar nemzeti kulturális javak digitális megőrzésének tudományos, egzakt vizsgálata*, amely keretében különböző tagállamok gyakorlataival szeretném összehasonlítani a hazai kezdeményezéseket. Az összehasonlításhoz olyan országot szerettem volna választani, ami több szempontból is jelentősen különbözik Magyarországtól. A tanulmányban szereplő Holland Királyság hazánktól földrajzilag viszonylag

távol elhelyezkedő, történelmi múltjából eredendően lényegesen különböző módon fejlődött ország. Az összevetett országok területének és népességének nagysága, valamint államformája is jelentősen eltér egymástól. A Holland Királyság kevesebb mint fele akkora területén, majdnem kétszer annyi ember él, mint Magyarországon. A két ország életszínvonala is számottevően eltér, Hollandiában az egy főre jutó GDP majdnem háromszorosa a hazainak.¹

A tanulmányban összehasonlítom és bemutatom Magyarország és a Holland Királyság:

- kulturális örökségének digitális megőrzése érdekében létrehozott stratégiáját, a stratégiák intézményrendszerét és működési területüket;
- a regionális és a nemzetközi együttműködéseit;
- az Europeana által akkreditáltan megbízható aggregátorait;
- a közgyűjteményeinek a magánszektorral való együttműködését (Public-private partnership = PPP);
- és a webarchiválási gyakorlatait.

Európai Unió helyzetkép

Az Európai Bizottságnak (EB) jelenleg egyetlen, a kulturális örökség digitalizálásával kapcsolatos ajánlása van érvényben, amely alapján a tagállamok különböző stratégiákat követve nem egységes megoldásokkal végzik a kulturális örökség-megőrző és -közreadó munkájukat. A tagállamok két évente egy egységes sablon² alapján készült előrehaladási jelentést adnak arról, hogy melyik ajánlást milyen formában és mértékben teljesítették. Az EB ezen jelentések alapján tudja monitorozni az egyes tagállamokban folyó fejlesztéseket és részben ezek alapján kerülnek kiválasztásra azok a jó gyakorlatok (good practices), amelyeket a személyes találkozások alkalmával vitatnak meg a DCHE (Expert Group on Digital Cultural Heritage and Europeana = Digitális Kulturális Örökség és Europeana Szakértői Csoport) tagjai.³ 2020-ban az EB szeretné értékelni a *kulturális anyagok digitalizálásáról és online hozzáférhetőségéről, valamint a digitális megőrzésről* szóló ajánlás (2011/711/EU)⁴ hatásait és az értékelés alapján fejleszteni is kíván rajta, ezért a DCHE csoport tagjainak⁵ 2020. január közepéig egy részletes kérdőívet kellett megválaszolni, ami miatt a tagállamoknak 2019-ben nem kellett benyújtani a két éves jelentést. A tanulmány elkészítésben nagymértékben segített Magyarország és a Holland Királyság utolsó, 2015 és 2017 közötti időszakot felölelő előrehaladási jelentése.⁶

Összehasonlítás, hasonlóságok

Az összehasonlított országok digitalizálási stratégiájának a megvizsgálásakor rögtön hasonlóságokat találhatunk, ugyanis mindkét országban minisztériumi tervek alapján végzik a kulturális örökségük digitalizálását.

Hazánkban az érintett közgyűteményi és egyéb szakmai szervezetek bevonásával az Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) dolgozta ki központilag az ország digitalizálási stratégiáját, a *Közgyűteményi Digitalizálási Stratégiát* (KDS)⁷. A KDS 2017–2025 közötti időszakra vonatkozóan határozza meg kulturális örökségünk digitális megőrzésének intézményrendszerét és módszertanát, melynek legfőbb célja a kultúrához és a kulturális értékekhez való szabad hozzáférés biztosítása. A KDS végrehajtásában nagy szerep jut az úgynevezett ágazati aggregátoroknak, amelyek az állam által dedikált szervezetként segítik a közgyűteményi és közművelődési területek egy meghatározott szegmensének digitalizációs tevékenységét. Aggregátori feladatra öt különböző működési területen az 1. táblázatban szereplő hat intézményt jelöl ki a KDS.

1. táblázat

A KDS-ben rögzített aggregátor intézmények és működési területeik

Intézménynév	Működési terület
Országos Széchényi Könyvtár	könyvtári ágazat
Magyar Nemzeti Múzeum	múzeumi ágazat
Magyar Nemzeti Levéltár	levéltári ágazat
Magyar Nemzeti Filmarchívum ⁸ és a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap (MTVA) Archívuma közösen	audiovizuális archívumok, mozgóképek
Forum Hungaricum Nonprofit Kft.	egyéb (kulturális) intézmények, kiemelten egyházi fenntartású intézmények

A közgyűteményi szféra a tudásalapú társadalom egyik legfontosabb tartalomszolgáltatója, azonban kulturális örökségünk számottevő része egyéb kulturális intézményekben: színházaknál, kulturális művelődési központoknál, alapítványoknál stb. található. A KDS ezt szem előtt tartva a „klasszikus” közgyűtemények: könyvtárak, múzeumok, levéltárak és filmarchívumok aggregációja mellett, gondolt az egyéb kulturális intézményekben található unikális gyűjtemények digitális megőrzésére is. Erre a feladatra a *Magyar Nemzeti Digitális Archívum és Filmintézet* (MaNDA) szakmai jogutódját, a *Forum Hungaricum Nonprofit Kft.*-t (továbbiakban *Forum Hungaricum*) jelölte ki. A *Forum Hungaricum* olyan közgyűteményi szféra által le nem határolt szereplőkkel is volt, vagy van partnerkapcsolatban, mint a *Nemzeti Színház*, a *Művészetek Völgye* archívumát őrző *Kapocsi Kulturális és Természetvédelmi Egylet*, a *Fortepan* vagy akár a *Magyar Cirkusz és Varieté Nonprofit Kft.*

Hollandiában az *Oktatási, Kulturális és Tudományos Minisztérium* (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap = OCW) létrehozta az úgynevezett *Digitális Örökség Hálózatot* (Netwerk Digitaal Erfgoed = NDE).⁹ A *Digitális Örökség Hálózat* partnerségi együttműködések alapul azzal a céllal, hogy a nemzeti kulturális intézmények fejleszthessék a digitális örökségük láthatóságát, használhatóságát és javítsák a fenntarthatóságát. A *Digitális*

Örökség Hálózatnak a nagy nemzeti intézmények a tagjai, amelyek arra törekszenek, hogy professzionálisan megőrizték és kezeljék a digitális adatokat. A *Digitális Örökség Hálózat* és az *Oktatási, Kulturális és Tudományos Minisztérium* 2015-ben készítette el a *Nemzeti Digitális Örökség Stratégiát* (*Nationale strategie digitale erfgoed*).¹⁰ A holland *Nemzeti Digitális Örökség Stratégiában* a 2. táblázatban szereplő öt intézmény lett nevesítve, hogy „hubként”, azaz módszertani ajánlásokat megfogalmazó, központi intézményként működhet a saját ágazatában.

2. táblázat
A Holland Nemzeti Digitális Örökség Stratégiában rögzített
aggregátor intézmények és működési területük

Intézménynév	Működési terület
Nemzeti Könyvtár (Koninklijke Bibliotheek = KB)	könyvtári ágazat
Holland Királyi Művészeti és Tudományos Akadémia (Koninklijke Nederlandse Academie voor Wetenschap = KNAW)	tudományos ágazat
Nemzeti Levéltár (Nationaal Archief = NA)	levéltári ágazat
Holland Audiovizuális Intézet (Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid)	audiovizuális archívumok, mozgóképek
Holland Kulturális Örökség Ügynökség (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed)	ingatlanörökség és múzeumi ágazat

Az 1. és a 2. táblázatot összevetve megállapíthatjuk, hogy a két ország digitalizálási stratégiájában részben hasonló működési területenként lettek kijelölve az aggregátorok. Érdekesség, hogy Hollandiában a múzeumi ágazat központi intézménye nem a nemzeti múzeum (*Rijksmuseum*), hanem a *Holland Kulturális Örökség Ügynökség* felelős jogilag a nemzeti múzeumok gyűjteményeiért, valamint az ország ingatlanörökségéért is. Kiválasztásához hozzájárult, hogy létfontosságú ismeretekkel rendelkezik a gyűjteménynyilvántartás, a kulturális vagy történelmi jelentőségű földrajzi adatok területén. További érdemi eltérés, hogy a tudományos ágazatnak is külön központi intézménye van, ezt a feladatot a *Holland Királyi Művészeti és Tudományos Akadémia* látja el, együttműködve más intézményekkel, például a *Holland Tudományos Kutatási Szervezettel* (De Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek = NWO) vagy a *Holland Egyetemek Szövetségével* (Vereniging van Nederlandse universiteiten = VSNU). Az egyéb (kulturális) intézmények digitalizálásának az elősegítése stratégia szinten a hollandoknál nem jelenik meg. A 2. táblázatban felsorolt aggregátor intézmények mind tagjai a *Digitális Örökség Hálózat*nak. A kulturális szektor digitális kulturális örökségvédelemmel kapcsolatos munkáját továbbá még a DEN kulturális tudásközpont (DEN Kennisinstituut cultuur & digitalisering) segíti.

Összehasonlítás, különbségek

Ismereteim szerint hazánkban – Hollandiával ellentétben – jelenleg nincsenek meghatározó regionális, valamint nemzetközi együttműködések. Az elmúlt években itthon is történtek kísérletek a XX. században az országhatáron kívülre került magyar vonatkozású gyűjtemények digitalizálására, azonban a Holland Kormány a Flamand Kormánnyal minisztériumi szinten is együttműködik ezen a területen. A gyakorlatban Hollandia és Flandria egy holland nyelvű szervezetben, a *Holland Nyelvi Unió*ban (Nederlandse Taalunie) működik együtt. Megállapításaik alapján ajánlásokat fogalmaztak meg mindkét kulturális minisztérium számára, a *Holland Nyelvi Unió* emellett a hollandiai örökségvédelmi szervezetek és a Flandria közötti szótárakkal való összekapcsolást is finanszírozta.

Hollandiában a DEN nonprofit alapítvány a nemzeti kulturális költségvetésből komoly forrást kap az örökségággazat digitalizálására vonatkozó ismeretek terjesztésére, a digitalizálási tevékenység technikai megoldásainak a terjesztésére. A DEN célja, hogy támogassa a kulturális intézményeket gyűjteményeik digitalizálásában, továbbá a nyilvános elérhetőség, a kutatás és megőrzés, valamint digitális szolgáltatási és információk irányelvek kialakításában.

Magyarországon a tartalomszolgáltató közgyűjtemények és a digitális megőrzést segítő aggregátorok számára – az EMMI megbízásából – a felkért közgyűjteményi szakértők elkészítették az úgynevezett *Fehér Könyvet*.¹¹ A *Fehér Könyv* többek között tartalmazza, a különböző ágazatok metaadattípusait és szabványait, az *Europeana Publishing Framework*¹² (1. ábra) mintájára létrehozott digitális objektumokra vonatkozó közzétételi elvárásokat (1–4. szint),¹³ valamint részletesen bemutatja a KDS-ben kijelölt aggregátorokat.

Europeana Publishing Framework: Content

Here you see how the different content tiers of the Publishing Framework work. In this example, we use images. For video, audio, and text and 3D, please see the Europeana Publishing Guide.

TIER	DIRECT LINK TO OBJECT PROVIDED	RIGHTS STATEMENTS	EUROPEANA API DISPLAYS	BENEFITS (CUMULATIVE)
1. Europeana as a search engine. 'I want to search and browse collections online.'	Yes. Minimum of 0.1 megapixel in size	Any from the Europeana licensing Framework	Metadata plus direct link to object	Findability - indexed by search engines, linked data technology Web traffic - click-throughs to your site
2. Europeana as a showcase. 'I want to be guided through collections online.'	Yes. Minimum of 800+ pixels wide	Any from the Europeana licensing Framework	Metadata plus direct link to object	Use in thematic collections - providing context and relation to other collections on Europeana More marketing through Europeana
3. Europeana as a distribution platform for non-commercial reuse. 'I want to find, view and use collections in my own non-commercial projects.'	Yes. Minimum of 1,200+ pixels wide recommended	Any from the Europeana licensing framework that allow for some re-use	Metadata plus direct link to object and can filter to show only re-usable objects	Impressions - collections viewed on platforms outside of Europeana Use in Europeana's existing partnerships and projects in e.g. education and research Use in apps and services by third parties
4. Europeana as a free reuse platform. 'I want to find, view and use collections in whatever way I choose.'	Yes. Minimum of 1,200+ pixels wide recommended	Any from the Europeana licensing framework that allow free re-use	Metadata plus direct link to object and can filter to show only re-usable objects	Use on open platforms like Wikimedia Use by creative industry Use in commercial apps and services

1. ábra: Részlet az Europeana Publishing Frameworkből¹⁴

A *Digitális Örökség Hálózat* és az egyes örökségvédelmi szervezetek egységesen hozzájárulnak az *Europeana Alapítvány* (Europeana Foundation) tevékenységéhez és aktívan részt vesznek az *Europeana Network Association* tevékenységeiben is. Magának az *Europeana Alapítványnak* is Hágában, a *Holland Nemzeti Könyvtár*ban van a székhelye. Magyarországon nem minden aggregátor digitalizálási stratégiájában jelenik meg ugyanolyan fontos célként az *Europeana Alapítvánnyal* való együttműködés. A hazai aggregátorok nem egységes fajsúllyal tekintenek az Europeana által hozzáadott értékre és azok mennyiségére.

Hollandiában jelenleg a *Digitale Collectie* a nemzeti („sötét”) aggregátor, továbbítja az ágazati aggregátoroktól a CHO-kat az *Europeana Collections*-be, de saját archívumába nem gyűjti őket. Itthon nemzeti aggregátori jogkörrel a *MaNDA* rendelkezett 2011 és 2016 között. Információm szerint még zajlik a konzultáció, hogy a Nemzeti Adattár Projektnek (NAP) legyen-e ilyen jogosítványa.

A KDS-től elvárás, hogy megvalósításának 2020-ig tartó első szakaszában, a közgyűjtemények digitalizált állományának – a teljes digitalizálandó állományhoz képest – meg kell közelítenie az ötven százalékot, és ezeket a digitális tartalmakat a Belügyminisztérium koordinálásával készülő NAP közös keresőfelületen is el lehessen érni. Cél, hogy a *Digitális Oktatási Stratégiához*¹⁵ igazodva negyven százalékkal emelkedjen a közgyűjteményi tartalmakra épülő digitális tananyagok száma, és jelentősen nőjön a közgyűjtemények tartalomszolgáltatását igénybe vevő felhasználók száma.

A holland kormány a nemzeti stratégiájában nem tűzött ki mennyiségi célokat. A hangsúly a mennyiségről, a felhasználhatóság és az online láthatóság irányába mozdult el. Néhány intézménynek azonban van saját célkitűzése, mint például a *Holland Nemzeti Könyvtár*nak, amelynek az a hosszú távú stratégiai célja, hogy minden holland nyomtatott anyagot digitalizáljon 2030-ig, ez a szám 2017-ben hozzávetőlegesen 15% volt.

A magyar és a holland intézmények is rendelkeznek a saját ágazatukra vonatkozó statisztikákkal, de ezeket sokszor nehéz összehasonlítani egymással. Az internetes statisztikák nem a személyek, hanem a gépek internetes forgalmát mérik, nehéz megfigyelni és nyomon követni a digitális örökség használatát harmadik felek platformján, különösen a közösségi médián. Ezeket felismerve, Hollandiában a *Digitális Örökség Hálózat* elrendelte egy tanulmány¹⁶ elkészítését, amely a digitális örökség közönségének elérését méri.

Europeana által akkreditált aggregátorok

2019 év elején az Europeana új akkreditációs rendszert vezetett be, onnantól fogva csak az akkreditáltan megbízható aggregátor (Europeana Aggregator Trusted Partner)¹⁷ tanúsítvánnyal rendelkező aggregátoroktól fogad CHO-kat.¹⁸

A Holland Királyságban a 2011-ben alakult nemzeti aggregátor, a *Digitale Collectie* rendelkezik Europeana akkreditációval, ő továbbította az *Europeana Collections*-ben el-

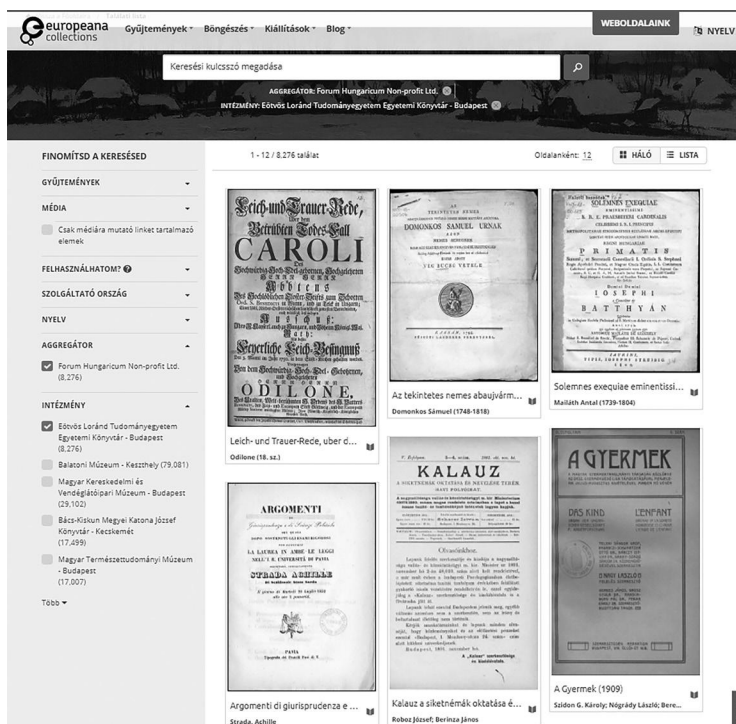
érhető 2 031 141¹⁹ holland CHO-t. A *Digitale Collectie* 2015-től tagja a *Digitális Örökség Hálózat*nak, szakemberei segítenek a közgyűjteményeknek eligazodni a Linked Open Data, a metaadat-szabványok és a szerzői jogokkal kapcsolatos kérdésekben. Ha egy intézmény csatlakozni szeretne, előtte fel kell keresnie az adott kulturális területért felelős domén intézményt. A *Digitale Collectie* négy nemzeti intézmény konzorciumából áll, a már korábban, a 2. táblázatban ismertetett intézmények közül a *Holland Királyi Művészeti és Tudományos Akadémia* nem vesz részt benne. A *Digitale Collectie* titkárságának a *Holland Auditívizualis Intézet* ad otthont. A nemzeti aggregátor *Digitale Collectie*-n kívül még négy akkreditált aggregátornak van székhelye a Holland Királyságban. Ezek az aggregátorok az *Europeana Alapítvány* szempontrendszere szerint – országhatárokon is átnyúló – domén vagy tematikus aggregátorok, ebből adódóan magyar intézményektől is tartalmazhatnak CHO-kat.

1. *Európai Levéltár Portál* (Archives Portal Europe), az adatbázis 313 602²⁰ CHO-t tartalmaz számos magyar levéltártól.
2. *The European Film Gateway* (EFG), ebben az adatbázisban 2220²¹ CHO származik Magyarországról, amit még a MaNDA töltött fel.
3. *EUscreen* összesen 330²² magyarországi CHO-t tartalmaz, amit a *Nemzeti Auditívizualis Archívum* (NAVA) szolgáltatott.
4. *Jewish Heritage Network/Judaica Europeana*, jelenleg nem tartalmaz magyarországi intézménytől CHO-t.

Ezzel a teljesítménnyel, jelenleg a Holland Királyság rendelkezik a legtöbb akkreditált Europeana aggregátorral.

Magyarországról eddig két aggregátorintézmény szolgáltatása, a *Forum Hungaricum* által üzemeltetett és folyamatosan fejlesztett MaNDA DB aggregációs adatbázis (Magyar Nemzeti Digitális Archívum) és a Magyar Nemzeti Múzeum MuseuMap múzeumi aggregációs portálja kapott akkreditációt. A *Forum Hungaricum*nak a tanulmány írásakor 334 608²³, a *Magyar Nemzeti Múzeum*nak pedig 97 274²⁴ rekordja érhető el az Europeana nyilvános felületén.

A *Forum Hungaricum* számos magyarországi könyvtártól, köztük az Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) Egyetemi Könyvtár és Levéltártól is továbbított különböző dokumentumtípusú (kép, szöveg, AV, hang) digitális objektumokat a páneurópai archívumba. A felsőoktatási könyvtárak közül az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár rendelkezik a legtöbb Europeana Collections-ben elérhető CHO-val (2. ábra).

2. ábra: Részlet az Europeana Collections-ben elérhető
az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltártól származó dokumentumokból²⁵

Public-private partnership (PPP)

Mindkét vizsgált digitalizálási stratégiában találunk ösztönzést arra, hogy az adott országok közgyűjteményei működjenek együtt a magánszektorral. Hazánk piaci szektorában az *ARCANUM Adatbázis Kft.*-nek van a legtöbb együttműködő közgyűjteményi partnere és a legnagyobb tapasztalata a kétdimenziós dokumentumok (folyóiratok, kéziratok, térképek stb.) digitalizálásának a területén. Az *ARCANUM Adatbázis Kft.* tevékenységét a *Nemzeti Kulturális Alap* (NKA) is támogatja.

Hollandiában a *Nemzeti Könyvtár* több vállalattal (pl. a ProQuest-tel és a Google-lel) is folytatott együttműködést a nyomtatott dokumentumok digitalizálásának érdekében.²⁶ A Google-lel folytatott program 2019-ben az utolsó szakaszához ért, melynek keretében hozzávetőleg 50 000 könyvet digitalizáltak. Korábban, 2017-ben együttműködési megállapodást kötöttek a *Persgroep* kiadóval a II. világháború utáni időszaki kiadványok digitalizálásának érdekében. Továbbá még számos kisebb holland informatikai cég kínál olyan webhelyeket és alkalmazásokat, amelyek segítenek az örökségvédelmi szervezeteknek gyűjteményeik online bemutatásában.

Webarchiválás

Doktori kutatásomban a napjainkban formálódó *Magyar Internet Archívum* (MIA) webarchiválási modelljét is nemzetközi példákkal összevetve fogom elemezni. Mindkét ország webarchívumát a nemzeti könyvtár menedzseli. A MIA tíz évvel később indult, mint a holland webarchívum. Itthon jelenleg készül a webarchiválás jogi szabályozása, mindeddig az *Országos Széchényi Könyvtár* (OSZK) szakemberei a kötelezpéldány törvény általános rendelkezéseinek az elektronikus dokumentumokra vonatkozó pontjai alapján végzik a weblapok archiválását. A magyar webet a tervek szerint évente kétszer szeretnék minimális mélységgel, általános céllal archiválni. Továbbá alkalomszerűen tematikus, illetve eseményalapú aratással, nagyobb mélységgel szeretnék menteni a kiemelt történésekhez kapcsolódó hírforrásokat.²⁷

Mindeközben Hollandiában a kötelezpéldány-rendszer hiányából adódóan törvényileg is tiltva van a holland domének általános célú aratása, ezért a *Holland Nemzeti Könyvtár* számos közgyűjteménnyel együtt (pl. *Holland Audiovizuális Intézet*) szelektív aratással végzi a weboldalak archiválását. Lényeges különbség, hogy amíg Hollandiában csak belső terminálon, helyben lehet használni a lementett weboldalakat, addig Magyarországon az archivált weboldalak egy része – a honlaptulajdonos engedélyével – szabadon, távoli eléréssel is hozzáférhetőek.

Összegzés

Összeségében megállapíthatjuk, hogy mindkét ország kulturális örökséget őrző intézményei minisztériumi digitalizálási tervek alapján végzik a digitalizálással és az online közzététellel kapcsolatos szakmai tevékenységeiket. A vizsgált stratégiákban szereplő, nevesített intézmények működési területén is tapasztalhatók hasonlóságok. Jól látszik, hogy a KDS-ben megfogalmazott célok nem maradnak alul egy lényegesen több erőforrással rendelkező ország digitalizálási stratégiájával szemben sem. A KDS-ben szereplő aggregátorok szoros együttműködésével a közeljövőben megvalósuló kijelölt célok nemzetközi szinten is komoly előlépéseknek fognak számítani. Az erőforrások mértékének érezhető különbsége jól megfigyelhető a PPP területen, ahol a Holland Királyság lényegesen komolyabb partnerekkel, nagyobb eredményeket tud felmutatni, mint Magyarország. Végezetül az összehasonlított webarchiválási módszertanok a két ország eltérő jogi szabályozása miatt lényegesen másképp alakultak ki.

Jegyzetek és irodalom

1. Magyarország egy főre jutó GDP: 17 463 \$, Holland Királyság egy főre jutó GDP: 52 367 \$.
Forrás: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2019/02/weodata/index.aspx> [2020. január 6.]

2. Implementation of the Commission Recommendation of 27 October 2011 on Digitisation and Online Accessibility of Cultural Material and Digital Preservation Progress Report 2015-2017 sablonja. Forrás: <https://ec.europa.eu/eusurvey/pdf/survey/99454?lang=EN&unique=5cd8ce43-fd9c-4deb-984d-65bc68e1fa0f> [2020. január 13.]
3. TÓTH Máté: A digitalizálás trendjei az Európai Unióban. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 62. évf. 10. sz. 2015. 355–365. p. Forrás: <http://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/561/523> [2020. január 20.]
4. Commission Recommendation of 27 October 2011 on the digitisation and online accessibility of cultural material and digital preservation (2011/711/EU). = Official Journal of the European Union L 283/39, 2011. október 29. 39–45. p. Forrás: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011H0711&from=HU> [2020. január 6.]
5. 2017-től az EMMI megbízásából Tóth Máté a magyar tagállami képviselő a DCHE nemzetközi szakértői csoportban.
6. 2017 National Reports on digitisation, online accessibility and digital preservation. Forrás: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/2017-national-reports-digitisation-online-accessibility-and-digital-preservation> [2020. január 14.]; Progress Report 2015-2017 (Hungary). Forrás: http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=51774 [2020. január 14.]; Progress Report 2015-2017 (The Netherlands). Forrás: http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=53914 [2020. január 14.]
7. Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia (2017–2025). Budapest, EMMI, 2017. 61. p. Forrás: https://www.kormany.hu/download/9/ac/11000/K%C3%B6zgy%C5%B1jtem%C3%A9nyi%20Digitaliz%C3%A1si%20Strat%C3%A9gia_2017-2025.pdf [2020. január 6.]
8. Az intézmény jelenlegi hivatalos neve Nemzeti Filmintézet – Filmarchívum.
9. A holland Digitális Örökség Hálózat hivatalos honlapja. Forrás: <https://www.netwerkdigitaaliergoed.nl/en> [2020. január 13.]
10. National Digital Heritage Strategy. The Hague, Digital Heritage Network, 2015. 30. p. Forrás: <https://www.den.nl/uploads/5c9b818974b6fbf9d4f768cd0fe96f8d14e3d504324a7.pdf> [2020. január 13.]
11. KÓMÁR Éva – BÁNKI Zsolt (szerk.): Fehér Könyv : módszertani útmutató a közgyűjteményi kulturális örökség digitalizálásához és közzétételéhez. Budapest, EMMI, 2019. Forrás: https://mandadb.hu/dokumentum/1096777/feher_konyv.pdf [2020. január 13.]
12. Europeana Publishing Framework, The Hague, Europeana Foundation, 2015. Forrás: <https://pro.europeana.eu/post/publishing-framework> [2020. január 13.]
13. Europeana Publishing Framework négy szintje. 1. szint: közzétételi szolgáltatás, mint keresőmotor, 2. szint: A közzétételi szolgáltatás, mint bemutató platform, 3. szint: A közzétételi szolgáltatás, mint nem kereskedelmi célú újrafelhasználás terjesztési platformja, 4. szint: közzétételi szolgáltatás, mint ingyenes újrafelhasználási platform.
14. Részlet az Europeana Publishing Frameworkből. Az ábra forrása: <https://pro.europeana.eu/post/publishing-framework> [2020. január 13.]
15. Magyarország Digitális Oktatási Stratégiája, Budapest, Innovációs és Technológiai Minisztérium, 2016. június 30. 157. p. Forrás: <https://www.kormany.hu/download/0/cc/d0000/MDO.pdf> [2020. január 13.]

16. Netwerk Digitaal Erfgoed – Nulmeting Bereik Digitaal Erfgoed (holland nyelven), Netwerk Digitaal Erfgoed, 2017. 64. p. Forrás: <https://www.netwerkdigitaal erfgoed.nl/wp-content/uploads/2018/02/Rapportage-Netwerk-Digitaal-Erfgoed-20170613.pdf> [2020. január 13.]
17. Az Europeana Alapítvány által akkreditált domén, tematikus, nemzeti és regionális aggregátorok profiljai. Forrás: <https://pro.europeana.eu/services/data-publication-services/aggregators> [2020. január 6.]
18. Részletesebben lásd: SZÜTS Etele: Aggregátorok akkreditációja az Europeana szolgáltatáshoz. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 66. évf. 5. sz. 2019. 287–292. p. Forrás: <http://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/12093/13752> [2020. január 13.]
19. Digitale Collectie által aggregált CHO-k az Europeana Collections-ben. Forrás: <https://www.europeana.eu/portal/hu/search?q=&f%5BPROVIDER%5D%5B%5D=Digitale+Collectie&view=grid> [2020. január 13.]
20. Az Európai Levéltár Portálon elérhető magyarországi levéltáraktól származó rekordok lekérdezéséhez a megfelelő jelölőnégyzetben ki kell választani Magyarországot és a kereső mezőbe a csillag (*) szimbólumot kell beütni. Forrás: <https://www.archivesportaleurope.net/hu/search> [2020. január 13.]
21. Europeana Film Gateway oldalon elérhető Magyarországról feltöltött rekordok. Forrás: <https://www.europeanfilmgateway.eu/hu/search-efg/MaNDA> [2020. január 13.]
22. EUscreen oldalon elérhető magyarországi rekordok. Forrás: <http://euscreen.eu/search.html?query=nava%20/%20hungary> [2020. január 13.]
23. Forum Hungaricum által aggregált CHO-k az Europeana Collections-ben. Forrás: <https://www.europeana.eu/portal/hu/search?f%5BPROVIDER%5D%5B%5D=Forum%20Hungaricum%20Non-profit%20Ltd.&view=grid> [2020. január 13.]
24. Magyar Nemzeti Múzeum által aggregált CHO-k az Europeana Collections-ben. Forrás: <https://www.europeana.eu/portal/hu/search?f%5BPROVIDER%5D%5B%5D=Museummap.hu&q=&view=grid> [2020. január 13.]
25. Részlet az Europeana Collections-ben elérhető az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltártól származó dokumentumokból. Az ábra forrása: <https://europeana.eu> [2020. január 13.]
26. RADÓ Rita: A Holland Nemzeti Könyvtár (Koninklijke Bibliotheek) és a digitalizálás. = Könyvtári Figyelő, 64. évf. 1. sz. 2018. 91–97. p. Forrás: http://epa.oszk.hu/00100/00143/00350/pdf/EPA00143_konyvtari_figyelo_2018_01_091-097.pdf [2020. január 20.]
27. DRÓTOS László – NÉMETH Márton: Az OSZK-ban folyó kísérleti webarchiválási projekt első évének tapasztalatai. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 65. évf. 7/8. sz. 2018. 389–400. p. Forrás: <http://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/7153> [2020. április 23.]

Szüts Etele – mérnökinformatikus és okleveles informatikus könyvtáros. 2014 óta különböző beosztásokban vesz részt a Magyar Nemzeti Digitális Archívummal (MaNDA DB – <https://mandadb.hu>) kapcsolatos digitális könyvtári feladatokban. 2016 óta koordinálja az Európai Unió digitális könyvtárával, az Europeanával kapcsolatos aggregációs kötelezettségvállalásokat. 2018-ban elnyerte „Az év fiatal könyvtárosa” című szakmai elismerést. Jelenleg a Forum Hungaricum Nonprofit Kft. Digitálisarchívum-fejlesztési Osztályának a vezetője és az ELTE BTK Irodalomtudományi Doktori Iskola Könyvtártudományi Doktori Programjának doktorandusz hallgatója. ORCID: 0000-0002-4275-1131